

Яковлева
Лілія Іванівна

Від соціального порядку до публічної влади: організаційні, інституційні та комунікативні засади легітимності

УДК 32:001.12/.18
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-4-10-16>

Яковлева Лілія Іванівна
кандидат політичних наук, доцент,
докторант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
вул. Генуезька, 22, м. Одеса, Україна

У статті досліджено концепцію легітимності соціального порядку та панування з метою визначення інституційних, організаційних та комунікативних засад легітимності публічної влади. Зазначено, що сучасні соціологічні та політологічні дослідження проблеми легітимності, права на владу, взаємодії влади та суспільства не можуть залишити поза увагою соціально-теоретичні концепції Макса Вебера та розроблені ним категорії. Визначено, що відповідно до веберіанської традиції внутрішні та зовнішні гарантії легітимного конвенційного або правового порядку є передумовою легітимності публічної влади. На основі теорії легітимного порядку М. Вебера аргументовано відмінності у трактуванні легальності та легітимності. Зокрема, легальність публічної влади визначено в якості передумови її легітимності.

Відзначено, що в теоріях О. Гьофе та Д. Норта відбувається переосмислення основних засад легітимності, а саме – веберівської значущості легітимного порядку. Продемонстровано, що в основі теорії легітимності О. Гьофе знаходяться дослідження інтеркультурного правового дискурсу, компаративний аналіз лібералізму та комунітаризму, визначення соціальної справедливості як обміну та субсидіарності як державного принципу. Зазначено, що проєкцію трьох вимірів легітимності панування (організаційний, інституційний, комунікативний) можна подовжити на сучасне суспільство, якщо звернутись до досліджень Д. Норта щодо розмежування інститутів та організацій, формальних та неформальних інститутів.

Обґрунтовано, що внутрішні та зовнішні гарантії конвенційного або правового легітимного порядку, які виокремив Макс Вебер, мають два аспекти: 1) сприяють пануванню певної групи осіб; 2) виправдовують панування в очах суспільства та роблять панування легітимним. Аргументовано, що легітимність для Макса Вебера не є іманентною властивістю самого соціального порядку – це уявлення громадян щодо соціального устрою, які можуть змінюватись. Виокремлення М. Вебером зовнішніх і внутрішніх гарантій конвенційного та правового легітимного порядку закладає фундамент подальших досліджень панування, дозволяючи виокремити інституційні, організаційні та комунікативні засади легітимності публічної влади на сучасному етапі політичного розвитку.

Обґрунтовано, що сучасні дослідження інституційних, організаційних та комунікативних засад легітимності публічної влади, її визнання з позиції діючих індивідів є продовженням веберіанської концепції гарантування видів легітимного порядку.

Ключові слова: легітимний порядок, публічна влада, конвенція, право як вид соціального порядку, організаційні, інституційні та комунікативні засади легітимності.

Вступ. Наукове дослідження видів легітимного порядку (конвенції та права) як основ легітимності публічної влади започаткував Макс Вебер. Він вперше у XX столітті запропонував теорію легітимності соціального порядку на основі якої в подальшому була розроблена концепція типів легітимного панування, що не втратила теоретичного значення та практичної ваги й сьогодні. Навпаки, в умовах демократизації українського суспільства та викликів, породжених пострадянськими політичними та економічними трансформаціями (які напряду стосуються конвенцій, правової системи та етики), актуальність дослідження легітимного порядку лише посилюється.

Незважаючи на неоднозначне ставлення до веберіанської теорії легітимності, – від схвалення до критики, – не можна заперечити, що сучасним розумінням феномену легітимності ми зобов'язані саме Максиму Веберу. Його соціологічний аналіз конвенції та права як видів легітимності соціального порядку не лише відкрив шлях для визначення сутності легітимного «панування» («Herrschaft»), а і став основою подаль-

ших досліджень соціального порядку та фундаментом концепцій легітимності публічної влади.

Мета статті. Сучасні соціологічні та політологічні дослідження проблеми легітимності, права на владу, взаємодії влади та суспільства не можуть обійти увагою соціально-теоретичні концепції М. Вебера та розроблені ним категорії. Продовжуючи дану традицію розуміння легітимності влади, у представленій статті буде досліджено концепцію легітимності соціального порядку та панування з метою визначення інституційних, організаційних та комунікативних засад легітимності публічної влади.

Методи дослідження. Фундаментальність праць М. Вебера та їх рецепція та інтерпретація у представників веберіанської доктрини стали основою різноманітних теоретико-методологічних підходів у сучасному дискурсі політичної науки. Щодо методологічних основ веберіанської доктрини, то Т. Швінн вказує на «подвійність» поняття порядку в організації та в інституті: з одного боку, правила визначають поведінку членів організації, з іншого боку, дотримання даних

правил повинно знаходитися під контролем апарату управління і керівника» [9, с. 124]. Повною мірою це стосується теорії легітимного порядку М. Вебера та її подальших інтерпретацій. Вплив ідей М. Вебера щодо зовнішніх та внутрішніх гарантій легітимності соціальних порядків конвенції та права, соціальної дії, сутності влади та панування, раціональної бюрократії, відкритих та закритих відносин, союзів та насильства є відчутним у працях П. Бурд'є, Ю. Габермаса, О. Гьоффе, Д. Норта, Д. Істона, Ж.-Л. Шабо, С. Ліпсета, А. Сайммонса, Д. Хелда, П. Стілмана, ін.

У дослідженнях публічної політики (В. Парсонс, Г. Колбеч та інші) на основі ідей М. Вебера продовжується пошук легітимної сили, яка здатна задовольнити суспільний інтерес на противагу егоїстичним інтересам. Альтернативами є державне управління на основі раціональної бюрократії та стихія ринку зі сподіваннями, що приватна ініціатива здатна реалізувати публічну політику як процес комерційного надання послуг.

Критики М. Вебера небезпідставно відводять йому роль захисника бюрократії як більш раціональної форми організації. Як зазначає В. Парсонс, «демаркаційна лінія між публічним та приватним, а також між політикою та управлінням дедалі більше втрачала чіткість... Були піддані сумніву дві ідеї «публічного»: мотивування бюрократів і професіоналів державної служби «суспільним інтересом», а також співвідношення між публічною (читай – державною) і приватною (читай – ринковою) сферами» [5, с. 27]. Натомість, переосмислення кордонів між приватним та публічним на основі веберіанської теорії легітимності порядку дозволяє вийти за межі цього, певною мірою штучного протиставлення й зосередитись на інклюзивності, інноваційності та рефлексивності як характеристиках легітимності сучасної публічної влади.

Адже саме у працях М. Вебера на авансцені досліджень легітимності влади з'являється значущість соціального порядку, а наголос робиться на соціальних діях та соціальних відносинах як джерелах конвенційного та правового видів легітимного порядку.

Результати. М. Вебер велике значення надавав видам та гарантіям легітимності порядку. Про важливість для М. Вебера типології легітимного панування («Herrschaft») можна судити з того факту, що у своїй праці «Господарство та суспільство» він постійно, в різних контекстах, повертається до категорії «легітимність». Вона згадується не менше п'яти разів: у розділі 1 «Основні соціологічні поняття» М. Вебер визначає поняття «легітимного порядку» (параграф 5), виокремлює «види легітимного порядку» (параграф 6), «значимість легітимного порядку»

(параграф 7) і, нарешті, приходить у розділі 3 «Типи панування» до «трьох чистих типів панування» [2].

Те, що Макс Вебер виокремлює види легітимного порядку – конвенцію та право, виходячи з внутрішніх та зовнішніх гарантій легітимності порядку, вказує на їх засадничу роль у визначенні типів легітимного панування. Адже головний принцип та, водночас, ознака панування – це здатність гарантувати соціальний порядок.

М. Вебер виділяє внутрішні гарантії легітимного порядку:

- 1) афективно-емоційна відданість;
- 2) ціннісно-раціональна віра в абсолютну значимість порядку;
- 3) релігійна віра в необхідність підпорядкування порядку задля спасіння душі.

Зауважимо, що внутрішні гарантії фактично постають в якості обґрунтування легітимності порядку з погляду громадянина. При цьому зовнішні гарантії, до яких М. Вебер відносить очікування специфічних зовнішніх наслідків (від несхвалення у випадку конвенції до примусу у системі права), виступають обмежувачими факторами у процесі взаємодії влади та суспільства та, водночас, ресурсами, за допомогою яких панування стає можливим. Українська дослідниця І. Попова визначає пріоритет внутрішніх гарантій легітимного порядку над зовнішніми та залежність перших від етики. Вона зазначає: «Етичні нормативні уявлення можуть чинити сильний вплив на поведінку людей без будь-яких зовнішніх гарантій. Не випадково під час аналізу соціологами тих чи інших ситуацій саме ці уявлення розглядаються як визначальна ознака легітимності» [6, с. 280].

Для обґрунтування процесу приписування легітимності певному соціальному порядку М. Вебер застосовує таке поняття, як «легітимна значущість». Вона створюється діючими індивідами в залежності від історичного контексту, соціокультурних та політичних умов і «надається» ними соціальному порядку. Зокрема, легітимна значущість порядку на підставі традиції – це значимість того, що було завжди. Вона є характерною ознакою легітимності у традиційних суспільствах. Легітимна значущість на основі афективної віри ґрунтується на релігійному одкровенні чи значимості ідеалу. Без віри у священність слова пророків у традиційних суспільствах неможливо було творення нових порядків. Тобто новий політичний та соціальний порядок отримував легітимність від суспільства на основі певного ідеалу, проголошеного пророками, священиками. Значимість легітимного порядку на основі ціннісно-раціональної віри виступає на авансцену після поширення у європейських країнах теорії природного права.

Відзначаючи фрагментарність перших уявлень щодо права та обмеженість впливу природного права на соціальні та політичні відносини середньовічної Європи, М. Вебер все ж таки наголошує на необхідності розрізняти легітимну значущість традиції, віри та права. У свою чергу, ціннісно-раціональна значимість легітимного порядку поступається легальності: становленню повноцінної правової системи в епоху індустріалізації. Тут вже легітимність, абсолютно в дусі демократичної традиції, інтерпретується як підпорядкування меншості тим нормам права, які встановлює більшість. Очевидно, що значимість легітимного порядку у силу легальності з'являється після позитивного встановлення правової системи. Це може відбутись або через консенсус («згоду зацікавлених сторін»), або шляхом «октроїрування» [2, с. 95]. Останнє означає встановлення права через «дарування» його монархом своїм підданам.

Для демократичної легітимності вкрай важливим фактором виступає суспільна підтримка встановлення правової системи, навіть якщо вона є результатом «пакту еліт» або її «даровано» авторитарним правителем. Це виражається у суспільній підтримці встановленого порядку або безпосередньо через референдум, або опосередковано, через вибори депутатів, які ухвалюють Конституцію.

Слід наголосити, що в Україні легітимність порядку було забезпечено спочатку через референдум щодо проголошення Незалежності (1 грудня 1991 року), а згодом (28 червня 1996 року) – ухваленням Верховною Радою України Конституції України. Політичні кризи, які виникали в Україні внаслідок складних посткомуністичних трансформацій, вирішувались також або шляхом внесення змін до Конституції України (легальність яких не викликала сумнівів, якщо відбувалось голосування у парламенті), або через позачергові президентські (у 1994 і 2014 роках) та парламентські вибори (1994, 2007, 2014, 2019 рр.). Окремо слід відзначити події 2004 року, коли легітимність порядку була забезпечена як електоральною підтримкою (повторний другий тур), так і змінами до Конституції України.

На особливу увагу заслуговують зовнішні гарантії соціального порядку, які виступають засобами або ресурсами легітимності. Від них залежить вид легітимного порядку – конвенція або право. Зовнішніми гарантіями легітимності соціального порядку є норми поведінки (тобто певна «конвенція») та санкції («право»), на які індивіди орієнтуються у своїх соціальних діях. Соціальний порядок визначається Максом Вебером як конвенція, якщо «його значимість зовнішньо гарантована ймовірністю в разі його пору-

шення зіштовхнутися із (відносно) всезагальним і практично відчутним несхваленням певним колом осіб» [2, с. 92]. Правовий порядок «зовнішньо гарантований ймовірністю (фізичного та психічного) примусу шляхом дії штабу людей (організації), спеціально покликаного примушувати дотримуватись та карати за порушення встановленого порядку» [2, с. 92].

Конвенція – це традиції та звичаї, які є значущими для певного кола людей. Невідповідність діяльності індивіда конвенції призводить до засудження у формі бойкоту та певних санкцій. Якщо ж держава порушує конвенції, її чекають протести з боку суспільства. Важливим для гарантування легітимності порядку в контексті дослідження легітимності публічної влади є такий порядок, який «називається правом і забезпечується за наявності штаба примусу» [2, с. 93].

Право забезпечується певною групою людей шляхом фізичного примусу, загрозою застосування або застосування сили, що санкціоноване державою. Якщо легітимність порядку зовнішньо гарантується тільки конвенційно або поєднанням інтересів без штаба примусу, то такий порядок не може бути визначений як правовий.

Конвенція є умовною формою гарантії соціального порядку, бо не вимагає та не передбачає використання спеціальних ресурсів та органів примусу. Натомість правові гарантії легітимності порядку ґрунтуються на примусі, який забезпечується спеціальним органом (штабом примусу). Однак потрібно зауважити, що порушення умовних гарантій (традиції, звичаю), може призвести до більш вагомих наслідків (осуду, бойкотів, протестів) для індивіда, аніж покарання шляхом судового вироку. У будь-якому випадку легітимність соціального порядку забезпечується «очікуванням специфічних наслідків» [2, с. 92].

Зауважимо, що покора громадян примусу з боку держави не означає визнання легітимності влади.

Забезпечення легітимності панування є двоступеневою операцією: легітимність соціального порядку ґрунтується на правилах, тоді як легітимність правил впливає з набору вірувань або прийнятих принципів щодо правомірного джерела публічної влади, що знаходяться в їх основі.

Через такі міркування можна зацентувати увагу на розмежуванні понять «легальності» та «легітимності» в концепції панування Макса Вебера. Джерело «права» як гарантія легітимності порядку повинно мати легальний характер. Суспільство, визнаючи «правові максими», очікує відповідності дій влади чинному законодавству. На думку українського дослідника М. Тура, «у феномені політичного панування Вебер чітко розмежовує аспекти легального й легітимного.

Перше фіксує суто правові конотації і характеризує його формальну відповідність чинному законодавству, натомість друге – антропологічний аспект панування: значимість його для людей виражається в психологічних переживаннях та діях у формі довіри й схвалення» [7, с. 11].

Норми права, які стають гарантіями легітимності порядку, – це лише перший етап встановлення легітимності панування (легальність влади). Без доведення легітимності законів не може бути легітимної публічної влади. Тобто необхідно продемонструвати джерело права і відповісти на питання: «Звідки закони (правова система) отримали легітимність?».

Це важливе питання для розкриття сутності легітимності, її типології та значення у сучасному суспільстві. У ХХІ столітті, в умовах глобалізації та створення потужних наднаціональних економічних та політичних утворень, підлягають черговому переосмисленню основи значущості легітимного порядку. Найбільш проникливим мислителям сучасності, таким як-от О. Гьофе та Д. Норт, вдається «схопити» сенс змін.

О. Гьофе вибудовує теорію легітимації через дослідження інтеркультурного правового дискурсу, компаративний аналіз лібералізму та комунітаризму, визначення соціальної справедливості як обміну та субсидіарності як державного принципу.

Відзначаючи, що відбувається послаблення держави, як форми організації публічної політики, О. Гьофе наголошує на тому, що зменшення сили держави не означає звуження спектру дії публічної політики. Навпаки, делегітимація інститутів сучасної держави потребує підвищення легітимності та ефективності публічної політики. Він пише: «Частина сучасного скептичного погляду на державу сформувалась під впливом попередньої думки про те, що основні поняття «суспільство» та «державна» є альтернативними. Більш правильним було б зберегти право для організації суспільства або принаймні для його ядра. У свою чергу, метою державної влади є втілення в життя цієї організації... Грунтовна легітимація звертається до питання, чи може взагалі існувати право суспільства приймати рішення та повноваження на примус. За умови, що, з точки зору теорії легітимації, це питання стосовно іншого, щодо організації публічної влади, має першочергове значення, перший аргумент говорить на користь процесу ослаблення держави. Теперішня організація публічної влади, сучасна держава, як особлива форма організації публічної влади... є легітимною лише за певних історичних та культурних умов» [3, с. 167].

У цих міркуваннях О. Гьофе наближається до концепції «рефлексивної» держави, яка потре-

бує рефлексивної легітимності, інклюзивності та інноваційності [8].

Це передбачає пошук нових основ значущості легітимного порядку – не лише традиції, віри, права, а, передусім, участі громадян у процесі прийняття політичних рішень. Підтримка з боку громадськості правомірності джерела повноважень влади у сучасному суспільстві не просто доповнює «легальність» влади, а й легітимізує встановлену легальну владу. Джерелом сучасного права та легітимності держави визнається легітимація публічних повноважень суб'єктів, які не є продуктом держави та ринку, а представляють добровільні асоціації громадян. Через механізми публічної політики суспільство надає підтримку таким добровільним об'єднанням щодо вирішення складних суспільних питань, реформування державного сектору. Через політичну активність та політичну участь громадян відбувається встановлення легітимного порядку.

На думку О. Гьофе, «політична економія говорить сьогодні про відмову від держави. Це означає, що деякі види її послуг неефективні та не надаються належним чином. За цих умов напрошується думка про передачу відповідних завдань недержавним представництвам. Поняття «відмови від держави» пов'язує її критику з вимогою здійснення державних реформ. Щоправда, це передбачає, що відповідні завдання «в принципі» належать до компетенції держави, яка через недостатню ефективність передає їх іншим представництвам. З точки зору теорії легітимації це поняття робить можливим існування тільки вторинної критики держави. Згідно з викладеною тут теорією легітимації публічних влад, яка, щоправда, є субсидіарною, існує одне принципове заперечення: навіть якщо держава була б ефективною, вона все одно не має повноважень. Якщо ж вона, незважаючи на це, перебирає їх до себе, то зловживає владою. І це не просто особисте зловживання, ключовим поняттям якого виступає корупція, а структурне» [3, с. 170].

У сучасних умовах єдиний шанс для суспільства забезпечити ефективну діяльність державних інституцій – це надати можливість легітимізувати публічну владу всім, кого це стосується. У цьому й полягає сенс поняття «публічна влада» для теорії легітимності.

Як зазначає О. Гьофе, «в останній час «у політичній легітимації» відбувається «коперніканська революція». У відповідності з нею публічна влада, яка ухвалює рішення, легітимна не через власну милість або ж на засадах (громадсько-) трансцендентного повноваження. Легітимація – наслідок універсальної здатності давати згоду, яка, у свою чергу, доступна всім, кого вона стосується» [3, с. 167].

Отже, дія правових засад легітимності панування («Herrschaft») призупиниться без мінімальної довіри з боку громадян щодо правомірності такого джерела повноважень влади.

Внутрішні та зовнішні гарантії конвенційного або правового легітимного порядку, які виокремив Макс Вебер, мають два аспекти. З одного боку, вони сприяють пануванню певної групи осіб (еліти, авангарду соціального класу, нації, бюрократії, «публіки» тощо). З іншого боку – виправдовують панування саме цієї групи в очах суспільства, роблять панування легітимним. Зовнішні засоби і внутрішні обґрунтування є різними ресурсами, чи аспектами легітимного панування, а також різними характеристиками його здійснення, що заклали основу типології легітимного панування М. Вебера. Таким чином, легітимність для Макса Вебера не є іманентною властивістю самого соціального порядку. Скоріше, це уявлення громадян щодо соціального устрою, які можуть змінюватись.

Для М. Вебера значущість легітимного порядку зумовлюється підставами або принципами, на основі яких з'являється легітимність та її наслідки. Вони, власною чергою, впливають із форми організації «панування». М. Вебер зазначає: «Існують дуже важливі форми суспільних об'єднань, де суспільна поведінка... значною мірою впорядкована щодо своїх засобів і мети прийнятими настановами і, отже, є «усуспільненою»; однак всередині таких об'єднань мало не головною передумовою існування є такий принцип: індивід, як правило, виявляється учасником суспільних дій і, отже, одним із тих, на кого поширюються очікування, що його поведінка буде орієнтованою на вищезгадані настанови, але при цьому без його власного сприяння» [1, с. 146].

Це дає підстави говорити, що виокремлення М. Вебером зовнішніх і внутрішніх гарантій конвенційного та правового легітимного порядку закладає фундамент подальших досліджень панування, дозволяючи виокремити інституційні, організаційні та комунікативні засади легітимності публічної влади на сучасному етапі політичного розвитку. Необхідність комплексного дослідження цих трьох засад легітимного панування зумовлена наступним. Конвенція зовнішньо гарантується наявністю у суспільстві визначених та визначених «правил гри», інститутів (у термінології Д. Норта). Для права необхідною зовнішньою гарантією є діяльність спеціальних організацій (М. Вебер їх ідентифікує як «штаби»), які здатні примусити людей діяти відповідно та покарати за порушення правових норм. Тобто легітимність панування можливо забезпечити організаціями, які функціонують на основі спільних правил (організації мають

пройти обов'язковий етап – інституціоналізацію), визнаних суспільством у процесі комунікації між громадянами та владою.

У зв'язку із цим найважливішим фактором, який сприяє створенню стійкого соціального порядку в будь-якій організації (держава, партія, церква), є легітимність, бо між пануючими і підлеглими має існувати згода під час здійснення структури наказу і підпорядкування.

У веберіанській концепції легітимності панування формальна організація та інститут є однаково значущими для побудови соціальних порядків на основі спеціальних правил. Проекцію трьох вимірів легітимності панування (організаційний, інституційний, комунікативний) можна продовжити на сучасне суспільство, якщо звернутись до досліджень Д. Норта. На новому етапі розвитку нормативістської теорії висувається вимога щодо створення порядку відкритого доступу для забезпечення легітимності соціального порядку. У праці «Насильство і соціальні порядки» зазначається: «Сучасні порядки відкритого доступу часто обмежують насилля за допомогою інститутів. Інститути закладають правила... для того, щоб формальне правило – інститут – стримувало насилля, особливо насилля серед індивідів..., повинна існувати певна організація, у межах якої коло офіційних осіб забезпечують дотримання правил безособистісним чином. Іншими словами, формальні інститути контролюють насилля тільки при існуванні організації, яка здатна забезпечити безособистісне дотримання правил» [4, с. 61].

Порядок, який регулює дію союзу (організації), визначається М. Вебером як порядок управління, а порядок, що регулює будь-яку іншу соціальну дію, при цьому забезпечуючи можливості для тих, хто діє, – порядок регулювання. Зміст управлінського порядку полягає в тому, що даний порядок визначає, хто управляє, або в чиїх руках перебуває публічна влада: держави чи суспільства?

Виходячи з веберіанської концепції легітимності, можна визначити легітимність публічної влади як «визнання» соціального порядку народом, який є, з одного боку, джерелом влади, носієм суверенітету («верховної влади»), а з іншого – її отримувачем через урядування та закріплені правові норми. Легітимність публічної влади встановлюється у процесі соціальної взаємодії з приводу суспільно важливих проблем, які не можна вирішити за допомогою ринкових механізмів; вона гарантується високим рівнем політичної активності та політичної участі громадян.

Висновки. Таким чином, сучасні дослідження інституційних, організаційних та комунікативних

засад легітимності публічної влади, її визнання з позиції діючих індивідів багато в чому є продовженням веберіанської концепції гарантування видів легітимного порядку.

М. Вебер, досліджуючи типи легітимності панування, в основу їх класифікації поклав соціальні відносини, а також розглядав віру і визнання індивідом існуючого порядку (легітимність панування) як найважливіший фактор зв'язку члена організації з її формальною структурою.

У веберіанській концепції легітимності соціального порядку відбувається пошук теоретично сконструйованих та емпірично доведених, імовірних, типових, регулярних соціальних дій, що відтворюють соціальні порядки, утворюючи соціальні інститути (гарантії легітимності панування) та організації (держава, церква, спілки). Однак ці інститути існують, якщо актори соціальної дії надають їм загальний зміст та визнають таким чином їх значимість, направляючи на них свої дії (визнаючи їх).

У процесі урядування як взаємодії між громадянами та державою на горизонтальному та вертикальному рівнях соціального порядку легітимні правила визначають об'єм і межі панування представників публічної влади. Панування (специфічні соціальні відносини, що складаються з права, довіри, очікувань тощо) виражається у відповідній комунікативній структурі, яка дозволяє наказу влади зустріти підкорення громадян. Саме тому легітимність публічної влади неможлива без забезпечення ефективної комунікації в межах певного легального соціального порядку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ : Основи, 1998. 534 с.
2. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии [Текст] : в 4 т.; [пер. с нем.]; сост., общ. ред. и предисл. Л.Г. Ионина ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». Москва : Изд. дом Высшей школы экономики, 2016. Т. I. Социология. 445 с.
3. Гюффе О. Розум і право. Складові інтеркультурного правового дискурсу / Пер. з нім. Л.А. Ситниченко, М.Д. Култаєвої. Київ : Альтерпрес, 2003. 264 с.
4. Норт Д., Уоллис Дж., Вайнгаст Б. Насилие и социальные е порядки. Концептуальные рамки для интерпретации письменной истории человечества. Москва : Изд. Института Гайдара, 2001. 480 с.
5. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики. Київ : Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2006. 549 с.

6. Попова И.М. Социологический поход к исследованию легитимности и легитимации. К постановке проблемы. *Ирина Марковна Попова: Memoria / сост.: М.Б. Кунявский, Е.В. Лисиенко, О.Р. Лычковская*, Одесса : Астропринт, 2011. С. 274–302.

7. Тур М.Г. Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів. Київ : ПАПАРАПАН, 2006. 396 с.

8. Яковлева Л. (2019) Легитимность власти в Украине: от электоральной демократии к политической инклюзивности. *Studia universitatis moldaviae: Seria «Stiinte sociale»*. № 8(128). С. 241–248.

9. Schwinn T. Max Weber und die Systemtheorie. Studien zu einer handlungstheoretischen Makrosoziologie. Tübingen : Mohr, 2013. 279 s.

REFERENCES:

1. Veber M. (1998). Sotsiolohiia. Zahalnoistorychni analizi. Polityka. [Sociology. Historical analyzes. Policy]. Kyiv: Osnovy.

2. Veber M. (2016.) Khoziaistvo y obshchestvo: ocherky ponymaiushchei sotsyolohyy: [Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology] v 4 t.; [per. s nem.]; sost., obshch. red. y predysl. L. H. Yonyna; Nats. yssled. un-t «Vysshaiia shkola ekonomyky». M.: Yzd. dom Vysshai shkolы ekonomyky, T. I. Sotsyolohyia.

3. Hofe O. (2003) Rozum i pravo. Skladovi interkulturnoho pravovoho dyskursu [Reason and right. Components of intercultural legal discourse]. Per. z nim. L.A. Sytnychenko, M.D. Kul'taievoi. K.: Alterpres.

4. Nort D.(2001) Uollys Dzh., Vainhast B. Nasylye y sotsyalny e poriadky. Kontseptualnye ramky dlia ynterpretatsyy pysmennoi ystoryy chelovechestva [Violence and Social Orders. A Conceptual Fremework for Interpreting Recorded Human History], M.: Yzd. Ynstytuta Haidara, 2001.

5. Parsons V. (2006) Publichna polityka: Vstup do teorii y praktyky analizu polityky [Public policy: An introduction to the theory and practice of policy analysis]. K.: Vyd.dim «Kyievo-mohylianska akademiia».

6. Popova Y.M.[2011] Sotsyolohycheskyi pokhod k yssledovaniyu lehytymnosty y lehytymatsyy. K postanovke problemy. [Sociological Approach to the Study of Legitimacy and Legitimation. Before posing a problem] *Yryna Markovna Popova: Memoria / sost.: M.B. Kuniavskiy, E.V. Lysyenko, O.R. Lychkovskaia*, Odessa: Astroprynt. S. 274 – 302.

7. Tur M.H. (2006) Neklasychni modeli lehytymatsii sotsialnykh instytutiv [Non-classical models of legitimation of social institutions]. Kyiv.: PAPANAPAN.

8. Iakovleva L. (2019) Lehytymnost vlasty v Ukrayne: ot elektoralnoi demokratyy k polytycheskoi ynkluzyvnyosti [Legitimacy of power in Ukraine: from electoral democracy to political inclusivity]. *Studia universitatis moldaviae: Seria «Stiinte sociale»*. №.8 (128). S.241-248

9. Schwinn T. Max Weber und die Systemtheorie. Studien zu einer handlungstheoretischen Makrosoziologie. Tübingen: Mohr , 2013. 279 s.

From social order to public power: organizational, institutional and communicative principles of legitimacy

Yakovleva Liliya Ivanivna

Candidate of political sciences,
Associate professor,
Doctoral Student of the Department
of Regional Policy of the Public
Administration
of the Odessa Regional Institute
of Public Administration
of the National Academy
of Public Administration under
the President of Ukraine
Henuezka str., 22, Odesa, Ukraine

The article reveals the concept of social order legitimacy and domination in order to determine the institutional, organizational and communicative principles of public power legitimacy. It has been stated that the contemporary sociological and political studies of the problem of legitimacy, the right to power, the interaction of power and society cannot neglect the social-theoretical conceptions of Max Weber and the categories developed by him.

According to the Weberian tradition, it has been determined that internal and external guarantees of a legitimate conventional or legal order are a prerequisite for the legitimacy of public power. On the basis of M. Weber's theory of a legitimate order, the differences in the interpretation of legality and legitimacy have been substantiated. In particular, the legality of public power is defined as a precondition for its legitimacy.

It has been noted that in the theories of O. Höffe and D. North, there is a rethinking of the basic principles of legitimacy, namely, the Weberian significance of the legitimate order. It has been shown that the basis of O. Höffe's theory is the study of intercultural legal discourse, the comparative analysis of liberalism and communism, the definition of social justice as exchange and subsidiarity as a state principle. It has been stated that the projection of three dimensions of the legitimacy of domination (organizational, institutional and communicative) can be extended to modern society, if we turn to D. North's research on the distinction of institutions and organizations, formal and informal institutions.

It has been substantiated that the internal and external guarantees of the conventional or legal legitimate order identified by Max Weber have two aspects: 1) they favour the domination of a certain group of people; 2) justify the domination in the eyes of society and make this domination legitimate. It has been argued that the legitimacy for Max Weber is not an immanent characteristic of the social order itself; it is citizens' perceptions of the social order that can change. M. Weber's distinguishing of the external and internal guarantees of the conventional and legal legitimate order lays the foundation for further studies of domination which allow distinguishing the institutional, organizational and communicative principles of the legitimacy of public power at the present stage of political development.

It has been proved that the modern research of institutional, organizational and communicative principles of legitimacy of public power, its recognition from the standpoint of existing individuals, is a continuation of the Weberian conception of guaranteeing the types of legitimate order.

Key words: legitimate order, public power, convention, law as a form of social order, organizational, institutional and communicative principles of legitimacy.